

בס"ד.

סגנונו המיוחד של מרן הרב קוק

שאלה: למה מרן הרב קוק כתב בסגנון משונה ולא רגיל?

5

תשובה: מרן הרב קוק כותב סתרי תורה וסתרי תורה צריכים לבושים. הלבושים הם הסגנון השירי.

יש כאלו שהלבושים שלהם הם משלים, כמו האריז"ל, שהמשיל דברים אלוניים במשלים אנושיים. המשלים של האריז"ל מצאו חן בעיני הבעל שם טוב והוא אמר שיש להם ערך עצום וש אפשר ללמוד מהם הרבה.

אח"כ באו תלמידיו ועסקו רק במשלים ובכלל לא בנמשל. אמר הגאון מוילנא: "זה רק משל! אמנם משלים מועילים, כמו בספר קהלת ובשיר השירים, אך אין צורך להגזים". מאז יש ויכוח בין תלמידי הגר"א לתלמידי הבעש"ט על שימוש במשלים.

מרן הרב קוק לא משתמש במשלים אלא בסגנון שירי: סגנון שירי הוא סגנון שמדבר אל השכל, אל הרגש ואל האמונה, הוא סגנון שמרים את האדם. היו הרבה שכתבו שירים, אבל מרן הרב הוא כמעט היחיד שכתב דברי אמונה בסגנון שירי.

20

יש מחלוקת אצל החוקרים בחכמת האוניברסיטה למה מרן הרב קוק כתב בסגנון שירי:

שיטה א' - כאמור, זאת הדרך שהוא מצא להסביר דברים עמוקים.

25

שיטה ב' - זה היה הסגנון שלו. כיוון שכך, כשהוא כתב בענייני אמונה הוא כתב בסגנון כזה. שיטה ב' אינה נכונה. כשהרב קוק רצה הוא כתב בצורה ברורה ומובנת. שו"ת 'משפט כהן' ו'עזרת כהן' אינם כתובים בסגנון שירי. אגרותיו אינן כתובות בסגנון שירי. תלוי מה הנושא.

הרב קוק כתב באחת מאגרותיו: "אם אינכם מסדרים תרומות ומעשרות ביקב, אני מסלק את ההשגחה ולא תוכלו למכור", זה כתוב בצורה מאוד ברורה.

30

יש אגרות שהרב קוק שלח לאליעזר בן יהודה. אמנם היו לו המון זכויות, אך בענייני תורה הוא היה כופר. באגרות אלו, שלא כדרכו בקודש, מרן הרב קוק לא כתב "שלום" ולא חתם "הקטן". בן יהודה אמר שאנו אשמים בכך שהערבים עושים לנו פוגרומים, כי התורה גזענית, שהרי כתוב בה: "לא יבוא מאבי ועמוני בקהל ד". אמר מרן הרב קוק: "אנחנו רגילים לשמוע שטויות, אבל שטויות כאלה עוברות כל גבול. לכן אליעזר בן יהודה - סתום פיך!". גם זה לא סגנון שירי.

35

פעם היה מקרה שתלמיד חכם ניסה לארגן מניין, בסמוך אליו עשיר אחד גם ניסה לארגן מניין ואף אחד מהם לא הצליח. העשיר שם לב שהת"ח מארגן מניין וצעק עליו. ניגש אליו מרן הרב קוק וסטר לו. לאחר זמן העשיר הודה שטעה ושהרב צדק בתגובתו. אמר מרן הרב קוק לרבנו הרב צבי יהודה: "לא סטרתי לו בגלל הרגש. שקלתי שבמצב כזה, על פי תפקידי, אני חייב לסטר לו" (ע' טל הראי"ה עמ' קנה-קנה. 'מלאכים כבני אדם' עמ' 68-70).

40

בס"ד.

אם כן, הרב לא תמיד התבטא בסגנון שירי. זה תלוי במה מדובר, דברים פשוטים כמו מאמרים בעיתון הרב כתב בסגנון פשוט.

5

שאלת השאלה: אם כך, למה יש כתבים שמרן הרב קוק כתב בסגנון עמוק ומסובך? אלא זה לא שמרן הרב קוק עמוק ומסובך, זה הנושא עמוק ומסובך.

תלמידי מרן הרב קוק שהיו בגרמניה, הרב זיידל והרב בנימין מנשה לוי, היו מפרסמים את דבריו עבור הסטודנטים. הם היו מבקשים מהרב לערוך את כתביו מכיון שהיה קשה להבין אותם. מרן הרב היה עורך ובסוף היה אומר להם שאינו יודע לכתוב ברור, אך הוא לא מקנא במי שכותב ברור, כי אדם כזה רוצה שיהיה כל כך ברור עד שהדבר מאבד את העומק. כמו שדיבור הוא שטחי לעומת המחשבה. אין מה לעשות, דברים עמוקים נשארים מסובכים.

10

15 סיפר הגרש"א שליט"א:

יש אנשים החושבים שבגלל שהם לומדים בישיבת 'מרכז הרב' ובמסגרתה הם חייבים לדבר מעורפל. המאמר הראשון שכתבתי היה על שמיטה. הבאתי לרבנן הרב צבי יהודה, והוא תיקן לי כמה משפטים: כתבתי- "המצווה שכל כך חשובה למשמת האומה". רבנו מחק "המצווה שכל כך חשובה", כי כל המצוות חשובות, וגם מחק "למשמת" והשאיר "לאומה". חשבתי שבגלל שאפי' במרכז הרב אני חייב לכתוב "למשמת".

20

מרן הרב קוק ידע לדבר פשוט, ידע לדבר עמוק, ידע לדבר הלכתי וכו'. כשהיה מדבר עם ספרדי היה מדבר 'ספרדי'ת. כשהיה כותב מכתב לרבנים ספרדים היה כותב בכתב ספרדי.

25

דברים פשוטים אין חובה לומר בסגנון של מרן הרב קוק. לעומת זאת, דברים מורכבים אסור לומר בצורה פשוטה.

כיוון שהנושאים ב'אורות' ו'אורות הקודש' מסובכים, הם כתובים בשפה שירית. למרות שגם בספר 'אורות הקודש' יש לפעמים פסקאות פשוטות.

30

עוד סיפר הגרש"א שליט"א:

כשהתחלתי ללמד 'אורות הקודש' שאלתי את רבנו הרב צבי יהודה איך מלמדים, והוא אמר לי: "תדע לך שלא כל הפסקאות אותו דבר, יש פסקאות השוות לכל נפש ויש פסקאות עמוקות". כלומר, לא לעשות הכל מסובך, וגם לא להפך, לא לעשות את העמוק שטחי.

35

40